

A Pécsi Ítéltábla a dr. Harkai Gergely ügyvéd (fél címe) által képviselt **felperes neve** (címe) felperesnek - a Nagy és Kiss Ügyvédi Iroda (ügyintéző: dr. Nagy Szilárd ügyvéd, fél címe) és a Madák Ügyvédi Iroda (ügyintéző: dr. Madák László ügyvéd, fél címe) által képviselt **alperes neve** (címe) alperes ellen szerződés érvénytelenségének megállapítása iránt indított perében a Pécsi Törvényszék 2018. április 23. napján kelt 18.P.20.534/2017/15. számú ítélete ellen a felperes által 16. sorszámon előterjesztett fellebbezés folytán meghozta a következő

í t é l e t e t:

A másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

Kötelezi a felperest, hogy fizessen meg az alperesnek tizenöt napon belül 78.000 (hetvennyolcezer) forint másodfokú eljárásban felmerült perköltséget.

Az ítélet ellen fellebbezésnek helye nincs.

I n d o k o l á s

A fogyasztó felperes 2007. szeptember 8. napján gépjárművásárlás céljából kötött kölcsönszerződést az alperes jogelődjével, a **B A Zrt.** hitelezővel. A szerződés szerint a kölcsön összege 2.506.500 forint volt, a kölcsön változó kamatozású, változó futamidejű, CHF alapú, futamideje 120 hónap, ami maximálisan 132 hónapra emelkedhet. A havi törlesztőrészlet összegét 29.345 forintban határozták meg azzal, hogy a törlesztőrészletek forintban fizetendő összege a devizanem árfolyam és a kamat alakulásától függően változhat. A megállapodásban rögzítették, hogy a **B B Nyrt.** bázisárfolyama a **B B Nyrt.** számlakonverziós vételi árfolyama, a **B B Nyrt.** aktuális árfolyama a **B B Nyrt.** számlakonverziós eladási árfolyama. A 7. pont tartalmazta azt a figyelmeztetést, hogy deviza alapú finanszírozás esetén a törlesztőrészletek forintban fizetendő összege a devizanem árfolyam- és kamat alakulásától függően változhat. Ennek jelentős kockázata abban rejlik, hogy a forint leértékelődése nem csak az esedékes törlesztőrészletek növekedését eredményezheti, de a teljes hátralévő tőketartozást is növeli. A hitelszerződés lejárat előtti megszűnése vagy módosulása esetén a teljes hátralévő tőketartozást érintő árfolyamkülönbség egy összegben esedékessé válik. Az adós ugyanitt kijelentette, hogy tudatában van a deviza alapú finanszírozás fokozott kockázatának és vállalja ennek következményeit. A szerződés 9. pontja rögzítette a THM induló mértékét azzal, hogy a figyelembe vett árfolyam érvényességének napja 2007. szeptember 6., megváltoztatásának feltételeit az üzletszabályzat rögzíti. Itt közölte a hitelező azt a figyelmeztetést, hogy a THM nem tükrözi a hitel árfolyamkockázatát és a hitel kamatkockázatát. A szerződés egyedi része azzal zárult, hogy a külön nem szabályozott feltételekben a hitelező üzletszabályzata irányadó, melyről az adós kijelentette, hogy azt átvette, megismerte, és az abban foglaltakat magára nézve kötelezőnek ismeri el. Az üzletszabályzat 18.3.2. pont tartalmazta az árfolyamkülönbség összegének meghatározására szolgáló képletet, a 18.3.3. pont pedig a változó futamidőre vonatkozó rendelkezéseket és az árfolyamkülönbség elszámolásának módját.

A felperes módosított kereseti kérelmében (18.P.20.534.2017.8. és 10. szám) a perbeli kölcsönszerződés érvénytelenségének megállapítását kérte. Alaki érvénytelenségi okként hivatkozott arra, hogy a szerződést az alperes részéről két személy nem írta alá. Állította, hogy a megállapodás nem tartalmazza a kölcsön összegét, mert az kirovó pénznemben nincs meghatározva, így az a hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. törvény (a továbbiakban: Hpt.) 213.§ (1) bekezdés a) pontjára figyelemmel semmis. Hivatkozott arra is, hogy az árfolyamkockázatot teljes mértékben rá hárító szerződési feltétel tisztességtelen. Másodlagosan a szerződés részleges érvénytelenségének megállapítását arra figyelemmel kérte, hogy a szerződés 6. pontjából a „CHF alapú a szerződés” szövegrész, a 7. pont árfolyamkockázattal kapcsolatos második bekezdése, a 8. pont utolsó sora az „árfolyam-különbözet” szövegrész vonatkozásában, valamint a 9. pontban az a kitétel, hogy „a THM értéke nem tükrözi a hitel árfolyamkockázatát” tisztességtelen, és rá nézve kötelezettséget nem jelent. Hivatkozott továbbá arra, hogy az üzletszabályzat nem része a kölcsönszerződésnek, amennyiben mégis, úgy az üzletszabályzat 17.4. pontjában rögzített késedelmi kamat mértéke is tisztességtelen. Jogkövetkezményként mind az elsődleges, mind a másodlagos kereseti kérelme vonatkozásában kérte, hogy teljesítését az árfolyamkockázatra vonatkozó szerződési feltételek figyelmen kívül hagyásával fogadja el a bíróság. Az elszámolás eredményeként magát kérte kötelezni az alperes részére 79.907 forint megfizetésére. Harmadlagosan a jövedelmi helyzetében bekövetkezett lényeges körülményváltozásra hivatkozással a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban 1959. évi Ptk.) 241.§-a alapján a perbeli kölcsönszerződés módosítását kérte olyan módon, hogy az árfolyamkockázatra vonatkozó és késedelmi kamattal kapcsolatos szerződési rendelkezések rá nézve kötelezettséget nem jelentenek, a felek a mindenkori jegybanki alapkamathoz hozzászámított 0,29% mértékű ügyleti kamat, és a törvényes mértékű késedelmi kamat figyelembevételével kötelesek az elszámolásra.

Az alperes ellenkérelme a kereset elutasítására irányult.

Az elsőfokú bíróság a keresetet elutasította. Alaptalannak találta a felperes alaki érvénytelenségi hivatkozását, illetve a Hpt. 213.§ (1) bekezdés a) pontjára való hivatkozást is. Rámutatott, hogy a szerződés 4. pontja pontosan tartalmazza azt az összeget, amelyet az alperes a kölcsönszerződés alapján a felperes rendelkezésére bocsátott. Utalt a Kúria 6/2013. Polgári jogegységi határozatának 1. pontjához kapcsolódóan kifejtettekre, miszerint a kölcsön devizában kifejezett értéke meghatározható úgy is, hogy a kölcsön összegét forintban állapítják meg, de a szerződés egyéb rendelkezéseiből következően egyértelmű, hogy a kölcsön devizában kerül meghatározásra a szerződésben meghatározott időpontban, az ott megjelölt árfolyam figyelembevételével. Kifejtette, hogy ezt az álláspontot erősítette meg a Kúria az 1/2016. Polgári jogegységi határozatában, mely szerint a deviza alapú fogyasztási és lakossági kölcsönszerződés abban az esetben is megfelel a Hpt. 213.§ (1) bekezdés a) pontja által előírt követelménynek, ha az írásba foglalt szerződés a kölcsön összegét forintban határozza meg, és az így meghatározott kölcsönösszeg devizában (kirovó pénznemben) kifejezett egyenértéke kiszámítható a folyósításkor irányadó árfolyam figyelembevételével. Rámutatott az elsőfokú bíróság, hogy a kölcsönszerződés és az üzletszabályzat is egyértelműen rögzíti, az elszámolás során milyen árfolyamokat, és azok mely napra érvényes értékét kell alapul venni (kölcsönszerződés 6. pont, üzletszabályzat 18.3.2. pont).

Alaptalannak találta az elsőfokú bíróság a felperes arra történő hivatkozását is, hogy az üzletszabályzat nem vált a szerződés részévé, mivel a felperes a kölcsönszerződés, de már azt megelőzően a hitelkérelem aláírásával kifejezte, hogy az általános szerződési feltételeket, üzletszabályzatot tudomásul vette, elfogadta. Az okiratban foglaltakkal szemben ennek ellenkezőjét

a Polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: 1952. évi Pp.) 164.§ (1) bekezdése szerint nem tudta bizonyítani.

Az árfolyamkockázat adósra telepítésének tisztességtelenségével összefüggésben az elsőfokú bíróság felhívta az 1959. évi Ptk. 209.§ (1) bekezdését, 209/A.§ (2) bekezdését, a Kúria 2/2014. Polgári jogegységi határozatában foglaltakat, a Hpt. 203.§ (6) és (7) bekezdését. Rögzítette, hogy a perbeli szerződés 7. pontja a megfelelő kockázatfeltáró nyilatkozatot az átlagosan tájékozott fogyasztó számára világos és érthető szerződéses kikötés formájában tartalmazza. A felperesnek az az állítása, hogy szóban a törlesztőrészlet változatlanságára vonatkozó tájékoztatást kapott, nem volt alkalmas az okiratban írtak megdöntésére. Utalt rá az elsőfokú bíróság, hogy a meghallgatott tanúk a perbeli kölcsönszerződésre nem emlékeztek, az általános szerződés-kötési gyakorlatról tudtak csak nyilatkozni.

Alapvetően találta az elsőfokú bíróság azokat a felperesi hivatkozásokat is, hogy azért tisztességtelen a szerződés, mivel CHF alapú. Álláspontja szerint azt, hogy a perbeli kölcsönszerződés devizaneme CHF legyen, a felek egyedileg tárgyalták meg, azt a felperes által benyújtott hitelkérelem is tartalmazta. A szerződésben alkalmazott eladási és vételi árfolyam tisztességtelenné nyilvánítása a 2014. évi XXXVIII. törvény (DH1 törvény) által megtörtént, az alperes a tisztességtelennül felszámított összeggel elszámolt. A THM számításáról szóló 45/1997. (III. 5.) Korm. rendelet 11/B.§ (2) bekezdése és 13.§ (1) bekezdés b) pontja írta elő, hogy a szerződésben fel kell tüntetni a THM számításnál figyelembe vett árfolyam érvényességének napját, illetve azt a felhívást, hogy a THM mutató értéke nem tükrözi a hitel árfolyamkockázatát. A szerződés részévé vált, a felperes által okiratban aláírtan átvett, megismert, elfogadott üzletszabályzat 17.4. pontja tényszerűen tartalmazza a késedelmi kamat mértékét, így a felperes ennek tisztességtelenségére is megalapozatlanul hivatkozott.

Alapvetően találta az elsőfokú bíróság a harmadlagos, az 1959. évi Ptk. 241.§-ára alapított kereseti kérelmet is. Kifejtette, hogy a módosításhoz három együttes feltétel fennállása szükséges: a felek között fennálló tartós jogviszony, a szerződéskötés után beállott változás, valamint az, hogy a változás miatt a szerződés teljesítése valamelyik fél lényeges jogos érdekét sértse. Az 1959. évi Ptk. 241.§-a alapján a bíróság kivételes esetekben, egyes egyedi jogviszonyokban módosíthatja a felek között létrejött szerződést. Ha a jogalkotó a társadalmi méretű változásoknak a szerződések nagy tömegét hasonlóan érintő következményeit jogszabályi eszközökkel rendezte (végtörlesztés, árfolyamrögzítés), a jogalkotói beavatkozás e körben az egyedi bírói mérlegelést kizárja. A jogszabályokkal érintett szerződések tekintetében egyedi esetekben a konkrét bírói módosítás azt eredményezné, hogy a jogszabályi formában megjelenő össztársadalmi mérlegelést az egyedi bírói döntések felülírnák, ami megbontaná a jogalkotó által szándékolt egyensúlyt. Ha a jogalkotó az indokolt körben - a legszélesebb mérlegelés eredményeként - a szerződésmódosítást jogszabállyal elvégezte, a bírói szerződésmódosítás kizárt.

Az elsőfokú ítélet ellen a felperes fellebbezett, az elsőfokú ítélet megváltoztatását és keresetének teljesítését kérte. Fellebbezését azzal indokolta, hogy az elsőfokú bíróság a szerződés hiányzó tárgyával érdemben nem foglalkozott, ebben a kérdésben az ítélet csak általánosságokat tartalmaz. Változatlanul állította, hogy a szerződés alapján a folyósított kölcsön kirovó pénznemben történő meghatározása nem lehetséges, a Kúria 6/2013., illetve 1/2016. Polgári jogegységi határozataiban felhívott követelményeknek a perbeli kölcsönszerződés nem felel meg. Az elsőfokú bíróság nem jelölte meg azt a szerződési feltételt, számítási módot, amely alapján a kölcsön összege a kirovó pénznemben kiszámítható.

Vitatta az üzletszabályzat szerződés részévé válását. Kifogásolta, hogy az elsőfokú bíróság mindössze a hitelkérelem aláírásából következtetett arra, hogy az általános szerződési feltételeket tudomásul vette és elfogadta, holott a hitelkérelem blanketta nyomtatvány, nem megtörtént eseményt rögzít. Figyelman kívül hagyta az elsőfokú bíróság **B Z** tanúvallomását is (13. sorszámú jegyzőkönyv 4. oldal hetedik bekezdés), aki beszámolt arról a szerződéskötési gyakorlatról, hogy mappában volt előkészítve az üzletszabályzat, amit az ügyfél csak a szerződéskötést követően kapott meg. Kiemelte, hogy az alperes nem biztosított tényleges lehetőséget az általános szerződési feltételek megismerésére, így azok nem tekinthetők a szerződés részének.

Hangsúlyozta fellebbezésében a felperes, hogy az árfolyamkockázattal kapcsolatos néhány soros tájékoztatás világos és érthető kikötésnek nem tekinthető, nem tartalmaz arra vonatkozó tájékoztatást, hogy a kockázat kizárólag az adóst terheli, a kockázat viselésének nincs felső határa. Sérelmezte az indokolás hiányosságát, kifogásolta, hogy a ható ígék használatával kapcsolatos hivatkozására - ha valami „változhat”, akkor az az egyértelmű és szükségszerű változás megfogalmazásának nem tekinthető - nem reagált az elsőfokú bíróság. Az elsőfokú bíróság nem foglalkozott azzal az érveléssel sem, hogy a kölcsönszerződés írásbeliséghez kötöttsége folytán az árfolyamkockázattal kapcsolatos tájékoztatást és annak tudomásul vételét az ügyfélnek alá kell írni a Hpt. 203.§ (4) bekezdésére is figyelemmel, így egy aláírás szükséges a szerződés megkötéséhez, és egy másik aláírás az árfolyamkockázat elfogadásához, akár külön okiratban, akár egy okiraton belül. Ennek a követelménynek sem felel meg az alperesi tájékoztatás.

Kiemelte, a devizakockázat rá terhelése kapcsán nem releváns érv, hogy a devizanemet egyénileg megtárgyalták. A devizakockázat adósra terhelését tartalmazó szerződési feltételek nem lettek egyedileg megtárgyalva, azok általános szerződési feltételek. Egyedileg megtárgyaltak a felajánlott devizanemek közötti választás tekintetében, miszerint nem euró, hanem svájci frank alapot választott.

Hangsúlyozta, hogy a késedelmi kamattal kapcsolatos kereset elutasítását sem indokolta meg megfelelően az elsőfokú bíróság. Abból, hogy tényszerűen tartalmazza a késedelmi kamatot a szerződés, annak tisztességessége még nem következik. Az 1959. évi Ptk. szerint magánszeméllyel szemben felszámítandó késedelmi kamatmértékkel összehasonlítva a szerződés szerinti hatszoros mérték eltúlzott, azt a fogyasztóval kötött szerződésben tisztességtelennek minősülő feltételekről szóló 18/1999. (II.5.) Korm. rendelet 2.§ j) pontja szerint az ellenkező bizonyításáig tisztességtelennek kell tekinteni. Az elsőfokú bíróság ezzel kapcsolatban is megsértette az indokolási kötelezettségét.

Álláspontja szerint a bíróság általi módosításra irányuló kérelme elutasításának indokolása súlyos ellentmondást tartalmaz. A módosítás általános feltételeit ismertette az elsőfokú bíróság, de azok mellőzésével állapította meg, hogy a szerződések nagy tömegét hasonlóan érintő jogalkotói beavatkozás az egyedi bírói mérlegelést kizárja. A bíróság által hivatkozott jogalkotói beavatkozás kizárólag a szerződéseknek az árfolyamrésszel és az egyoldalú módosítással kapcsolatos rendelkezéseit érintette.

Az alperes fellebbezési ellenkérelme az elsőfokú ítélet helybenhagyására irányult. A szerződés tárgya kapcsán előadta, a kölcsönszerződésben megállapodtak a forintban folyósított kölcsönösszeg devizában történő nyilvántartásáról, a figyelembe veendő árfolyam típusáról és érvényességi napjáról is. Ennél többet a hivatkozott polgári jogegységi határozatok sem követelnek meg, a szerződésnek nem érvényességi kelléke, hogy akár naptárszerű megjelöléssel, akár más egyértelmű meghatározással megadja az irányadó átszámítási időpontot, mert az eltérő rendelkezés hiányában ipso iure a folyósítás napjában rögzül az 1959. évi Ptk. 231.§ (2) bekezdésében írtakra tekintettel.

Az irányadó deviza átszámítási árfolyamot pedig utóbb a jogalkotó rendezte, emiatt a szerződés érvénytelensége már nem állapítható meg. A ténylegesen kölcsönadott összeg számítási módszere nem egyéb, mint egyszerű osztás. A bázisárfolyam 152,51 forint volt, melyet a felperes részére megküldött felülvizsgált elszámolás is rögzít, így a kölcsön összege svájci frankban egyértelműen meghatározható. Az árfolyamkockázattal kapcsolatos tájékoztatás kapcsán hangsúlyozta, hogy az világos és érthető volt. Az üzletszabályzattal kapcsolatban azt emelte ki, hogy **B Z** tanú elmondása szerint az üzletszabályzat rendelkezésre állt a szerződéskötéskor, azt az ügyfelek megismerhették. A késedelmi kamat körében arra hivatkozott, hogy a felperes a tisztességtelenség megállapítását a kamat mértékének eltúlzottságára alapítottan kérte, ebben az esetben azonban nincs helye a tisztességtelenség megállapításának, mivel az 1959. évi Ptk. külön, önálló szabályként megfogalmazza a 301.§ (4) bekezdésében, hogy az eltúlzott mértékű késedelmi kamatot a bíróság mérsékelheti. Így a késedelmi kamat eltúlzott mértéke esetén nem a kamatkikötés érvénytelenségét, hanem annak mérséklését írja elő a Ptk. A jegybanki alapkamat kétszeresében történő megállapodás egyébként sem tekinthető eltúlzott mértékűnek, a BH2016. 245. számú eseti döntésre is figyelemmel. A bírói szerződésmódosítás kapcsán kiemelte, hogy az árfolyamkockázat az összes deviza alapú kölcsönszerződést érintette, így e körben az egyedi szerződést az eljáró bíróság nem módosíthatja. Az 1959. évi Ptk. 241.§-a csak akkor alkalmazható, ha a szerződés megkötését követően bekövetkezett változás nem érinti az adott szerződéstípus minden alanyát.

A fellebbezés nem alapos.

Az elsőfokú bíróság a tényállást helytállóan állapította meg, azt a másodfokú bíróság a rendelkezésre álló iratokra és a fellebbezés tartalmára figyelemmel kizárólag azzal egészíti ki, hogy az üzletszabályzat 17.4. pontjában az alperes jogelődje eltérő szerződéses rendelkezés hiánya esetére a mindenkor jegybanki alapkamat kétszeres szorzatának megfelelő mértékű, az ügyfelet terhelő késedelmi kamatfizetési kötelezettséget kötött ki.

I. A szerződés tárgya

A deviza alapú fogyasztási és lakossági kölcsönszerződések tárgyának és törlesztő részleteinek meghatározásával kapcsolatos elvi kérdésekről szóló 1/2016. Polgári jogegységi határozat 1. pontja szerint a deviza alapú fogyasztási és lakossági kölcsönszerződés abban az esetben is megfelel a Hpt. 213. § (1) bekezdés a) pontja által előírt követelménynek, ha az írásba foglalt szerződés - ideértve az annak a szerződéskötéskor részévé vált általános szerződési feltételeket is - a kölcsön összegét forintban (lerovó pénznem) határozza meg, feltéve, hogy az így meghatározott kölcsönösszeg devizában (kirovó pénznem) kifejezett egyenértéke pontosan kiszámítható az átszámítás szerződésben rögzített későbbi időpontjában, ennek hiányában a folyósításkor, az akkor irányadó árfolyam figyelembevételével.

Az alperes megalapozottan hivatkozott arra, hogy az 1/2016. számú Polgári jogegységi határozatban foglaltakat a perbeli kölcsönszerződés kielégíti. Kirovó pénznemben, svájci frankban a kölcsön összege a szerződés alapján úgy határozható meg, hogy a forint összeget, 2.506.500 forintot el kell osztani a **B B** Nyrt. folyósítás napján érvényes számlakonverziós vételi árfolyamával, mint bázis árfolyammal. A szerződés tartalma alapján megállapítható kölcsönösszeg utóbb a jogalkotói beavatkozás folytán módosult; a Kúriának a pénzügyi intézmények fogyasztói kölcsönszerződéseire vonatkozó jogegységi határozatával kapcsolatos egyes kérdések rendezéséről szóló 2014. évi XXXVIII. törvény 3.§ (1) bekezdése alapján fogyasztói kölcsönszerződésben - az egyedileg megtárgyalt szerződési feltétel kivételével - semmis az a kikötés, amely szerint a pénzügyi intézmény a kölcsön folyósítására a vételi, a tartozás törlesztésére pedig az eladási vagy egyébként a

folyósításkor meghatározott árfolyamtól eltérő típusú árfolyam alkalmazását rendeli, a Kúriának a pénzügyi intézmények fogyasztói kölcsönszerződéseire vonatkozó jogegységi határozatával kapcsolatos egyes kérdések rendezéséről szóló 2014. évi XXXVIII. törvényben rögzített elszámolás szabályairól és egyes egyéb rendelkezésekről szóló 2014. évi XL. törvény 3.§ (2) bekezdése alapján az alperesnek az általa folyósított kölcsön összegét a teljesítés tényleges elszámolási napján érvényes, Magyar Nemzeti Bank által közzétett hivatalos devizaárfolyam alapján kellett átszámítania.

II. Általános szerződési feltételek szerződés részévé válása

Az elsőfokú bíróság ítéletének indoklásában kiemelte, hogy a felperes a szerződésbe foglalt nyilatkozata szerint az általános szerződési feltételeket megismerte. E nyilatkozat tartalmát a perben beszerzett bizonyítékok nem rontották le, így azt az elsőfokú bíróság helytállóan vette figyelembe. A fellebbezésben hivatkozott **B Z** tanú valóban az általános ügyletkötési gyakorlatot tudta felidézni, de ez a gyakorlat sem szól az általános szerződési feltételek megismerhetősége ellen. A tanú emlékezete szerint a szerződés kb. húsz oldalból állt, volt olyan ügyfél, aki végigolvasta és kérdéseket is feltett. Ha ezekre nem tudott válaszolni, a finanszírozó segítségét kérte, az ügyfél kérésére részletes magyarázatot nyújtottak. tanú tanúvallomásának (18.P.20.534/2017/15. számú jegyzőkönyv) azonban a **B Z** által elmondottaknál nagyobb volt a jelentősége, mert ez a tanú volt az, aki a szerződést a felperessel megkötötte. tanú tanú kifejezetten úgy nyilatkozott, az ügyfeleknek minden esetben lehetősége volt aláírás előtt elolvasniuk a szerződést, a szerződések 15-20 oldalasak voltak, az üzletszabályzatot is megkapták egyidejűleg az ügyfelek. A tanúvallomásokból tehát nem az a felperes által levont következtetés adódik, hogy az általános üzletszabályzat megismerésére kizárólag a szerződéskötés után nyílt lehetőség. Abból, hogy a szerződéskötést követően a teljes dokumentációt mappában összegyűjtve is megkapta az ügyfél, nem következik, hogy a szerződéskötést megelőzően nem volt mód az általános szerződési feltételek megismerésére. Így a perbeli esetben az 1959. évi Ptk. 205/B.§ (1) bekezdésében írt, az általános feltétel szerződés részévé válásához szükséges kritériumok a szerződéskötés során teljesültek. Az ún. egyedi szerződés is figyelemfelhívást célzó módon, vastagított szedéssel tartalmazza, hogy az általános szerződési feltételek vonatkoznak a perbeli szerződésre. A felperes személyes előadása során (18.P.20.534/2017/8.) úgy nyilatkozott, hogy az aláírt papírt elolvasta, megítélése szerint mindent megértett, kérdést az ügyintézőhöz nem intézett. Ennek értelmében pedig valóban tudomásul vette azt az egyébként is közzismert tény, hogy a szerződés általános feltételek alkalmazásával jön létre.

III. Árfolyamkockázattal kapcsolatos tájékoztatás és feltételek

Az alperes helytállóan hivatkozott rá ellenkérelmében, hogy miután az árfolyamkockázattal kapcsolatos rendelkezés a főszolgáltatásra vonatkozó rendelkezés, annak tisztességtelensége kizárólag akkor vizsgálható, ha erre vonatkozó kikötések nem világosak és nem érthetőek.

Az elsőfokú bíróság e körülményt vizsgálta és a másodfokú bíróság egyetértett az elsőfokú bíróság következtetésével abban a kérdésben, hogy az árfolyamkockázattal kapcsolatos tájékoztatás megfelelő volt. Az árfolyamkockázat viselésével kapcsolatos szerződéses rendelkezés a 2/2014. számú Polgári jogegységi határozatban is kifejtettek szerint a főszolgáltatás körébe tartozik, tisztességtelensége így kizárólag akkor vizsgálható, ha az nem volt világos, nem volt érthető. Téves az a felperesi álláspont, hogy a kérdéses feltételek csak külön aláírásuk esetén minősíthetők világosnak és érthetőnek, mert e jellemzőket nem alaki, hanem tartalmi szempontból kell megítélni.

Az alperes jogelődje kitért a forint leértékelődésének lehetőségére, a figyelmeztetés tartalmazta a leértékelődésből eredő következményeket, a kockázatot pedig jelentősnek, fokozottnak minősítette,

mely a szavak általánosan elfogadott jelentése szerint is azt jelenti, hogy a kockázat valós, azzal számolni kell és hogy annak nincs felső határa. A feltétel megfogalmazása szerint az adós vállalja az árfolyamkockázat következményeit, ebből következik, hogy az árfolyamkockázatot kizárólag az adósnak kell viselnie. Az általánosan tájékozott, ésszerűen körültekintő és figyelmes átlagos fogyasztó számára e feltételek alapján egyértelművé kellett válnia, hogy az árfolyamkockázat valós, és az korlátozás nélkül őt terheli. A hatóige alkalmazása az ügyletre jellemző bizonytalanságból ered, annak megfelelő kifejeződése. Mivel az árfolyamváltozás mértéke előre nem látható, nem számítható ki, a megfogalmazásnak is ezt kell tükröznie; az ígealak választás így nem kifogásolható.

Ugyanezek a megállapítások az irányadóak arra a kereseti kérelemre is, melyben az árfolyamkockázattal kapcsolatos egyes kiemelt szövegrészek, rendelkezések tisztességtelenségének megállapítását kérte a felperes. E szerződésrészletek az árfolyamkockázat viselésének kivételüljei. Értelmszerűen a szerződés egyik fő jellemzőjének a szerződés egészére ki kell hatnia, az egyes feltétel részletek érthetősége az összefüggésekre is figyelemmel ítéendő meg.

IV. Késedelmi kamat

A fellebbezésben is felhívott 18.P.20.534/2017/10. számú előkészítő iratában a felperes a késedelmi kamatra vonatkozóan a fogyasztóval kötött szerződésben tisztességtelennek minősülő feltételekről szóló 18/1999. (II. 5.) Korm. rendelet 2.§ j) pontjára hivatkozott, mely szerint az ellenkező bizonyításáig tisztességtelennek kell tekinteni különösen azt a szerződési feltételt, amely a fogyasztót túlzott mértékű pénzösszeg fizetésére kötelezi, ha a fogyasztó nem teljesít vagy nem szerződésszerűen teljesít.

Az 1959. évi Ptk. 301.§ (2) bekezdése szerint a késedelmi kamat a késedelemmel érintett naptári félévet megelőző utolsó napon érvényes jegybanki alapkamat egyharmadával megegyező mértékű kamat volt, ekként a törvényi előíráshoz képest a késedelmi kamat hatszorosát számította fel az alperes. Így abban a kérdésben kellett állást foglalni, hogy ez az adott esetben túlzott mértékűnek minősíthető-e.

A késedelmi kamat funkciója kettős, egyrészt a káráltalány szerepét tölti be, a késedelemmel a jogosultnak okozott kár ellentételezésére szolgál, másrészt a szerződösszegés megelőzése érdekében attól visszatartó erővel bír, szerződésszerű teljesítésre sarkall.

A késedelmi kamat mértékének vizsgálatakor figyelemmel kellett lenni arra, hogy az alperes, mint pénzintézet, a kölcsön nyújtásával üzletszerűen foglalkozik, így a gazdálkodásának alapja, hogy a kihelyezései megtérüljenek, az állományába tartozó kölcsönszerződéseket az adósok szerződésszerűen teljesítsék, mivel a megfelelő üzletmenetet csak ebben az esetben tudja fenntartani. Az alperes által nyújtott szolgáltatás annak elsődleges tárgya, a kölcsön összege mellett magában foglalja a kockázatvállalást is; a nagyobb kockázat esetén törvényszerűen az ellenszolgáltatásnak is nagyobb mértékűnek kell lennie. Amennyiben pedig az adós a teljesítéssel késedelembe esik, a nem teljesítés, a kintlevőség behajthatatlanságának kockázata fokozottá válik. Emiatt is indokolt, hogy a teljesítési késedelemmel növekvő kockázat ellenértéke a késedelmi kamatban is kifejezésre jusson.

A másodfokú bíróság nem értett egyet az alperes ellenkérelmében kifejtett azzal az indokkal, hogy miután a jogszabály lehetőséget biztosít a túlzott mértékben kikötött késedelmi kamat mérséklésére, ez egyúttal az erre vonatkozó feltétel tisztességtelenségének vizsgálatát kizárná. A jogérvényesítési alternatíva nem jelentheti valamely más lehetőség elvesztését. Miután azonban a tisztességtelenség

vizsgálatánál az 1959. évi Ptk. 209.§ (1) bekezdése alapján a szerződésből eredő jogok és kötelezettségek egyensúlyára kell figyelemmel lenni, e vonatkozásban az egyensúly megőrzését elősegíti, ha a kötelezettnek egyéb eszköz is rendelkezésére áll, így egy ellene indított perben a túlzott mértékű késedelmi kamat mérséklését igényelheti.

Végezetül utal a másodfokú bíróság arra, hogy az alperes ellenkérelmében felhívott BH2016.245. számú eseti döntésben is a Kúria magánszemélyek közötti kölcsönjogviszony esetén a jegybanki alapkamat kétszeresét találta olyan mértékű késedelmi kamatnak, melynél az eltúlzottság kiküszöbölhető.

V. Szerződésmódosítás

A 6/2013. számú Polgári jogegységi határozat 7. pontja szerint a bírói szerződésmódosítás arra szolgáló jogi eszköz, hogy egy-egy konkrét szerződés esetében orvosolja a felek tartós jogviszonyában a szerződéskötés után bekövetkezett körülményváltozások valamelyik fél lényeges jogos érdekét sértő hatását. Nem alkalmas jogi eszköz azonban arra, hogy társadalmi méretű gazdasági változásoknak azonos típusú szerződések nagy tömegét hasonlóan - csak az egyik fél számára hátrányosan - érintő következményeit orvosolja. A per tárgyát érintő hátrányos következményeket a jogalkotó jogszabállyal általános jelleggel ugyan valóban nem rendezte, így nem a jogalkotói beavatkozás zárja ki ebben a körben az egyedi bírói mérlegelést, hanem az, hogy a társadalmi méretű, azonos hatású változásoknak a szerződések nagy tömegét hasonlóan érintő következményeit az egyes peres eljárások keretei között szinte lehetetlen kielégítő módon megoldani. Ha erre az igazságszolgáltatás mégis rákényszerülne, a megoldások szükségszerűen eltérőek lennének, figyelemmel a bírói mérlegelés lehetőségére. A nagyszámú jogvitát eredményező társadalmi problémák megoldásának így nem a bírói út a megfelelő módja. A felperes által hivatkozott jövedelemváltozás a kölcsönszerződés módosításához nem vezethet, mert e szubjektív körülményváltozás lehetősége a szerződés megkötésekor nyitott, annak kockázatával mindenkor az adósnak, és nem a hitelezőnek kell számolnia.

A fentiekre tekintettel a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítélet a Polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: 1952. évi Pp.) 253.§ (2) bekezdése alapján helybenhagyta.

A felperes fellebbezése eredménytelen maradt, a másodfokú bíróság ezért az 1952. évi Pp. 78.§ (1) bekezdése alapján a felperest kötelezte az alperes másodfokú eljárásban felmerült költségének megfizetésére, mely a bírósági eljárásban megállapítható ügyvédi költségekről szóló 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3.§ (2) bekezdés a) pontja, (5) bekezdése és 4/A.§-a alapján megállapított ügyvédi munkadíjból áll. A feljegyzett fellebbezési illetéket a felperes teljes személyes költségmentessége folytán a költségmentességről szóló 6/1986. (VI.26.) IM rendelet 13.§ (1) bekezdése és 14.§-a alapján az állam viseli.

Pécs, 2018. november 15.

. Kutasi Tünde s.k. a tanács elnöke, Gáspárné dr. Baranyabán Judit s.k. előadó bíró, Dr. Vogycska Petra s.k. bíró